

Dr. sc. Anita Duraković, vanredni profesor
Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“
u Mostaru
Anita.Durakovic@unmo.ba

UDK 341.9: 347.633
347.633(497.6)(094.5.072)
izvorni znanstveni rad
Rad stigao: 13. ožujka 2023.
Rad prihvaćen: 1. lipnja 2023.

Dr. sc. Jasmina Alihodžić, vanredni profesor
Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli
jasmina.alihodzic@untz.ba

Dr. sc. Ramajana Demirović, vanredni profesor
Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru
Ramajana.Demirovic@unmo.ba

PRAVO STRANACA NA USVOJENJE U BOSNI I HERCEGOVINI¹

Sažetak: Usvojenje je poseban oblik porodično-pravne zaštite djece bez roditeljskog staranja, kojim se zasniva roditeljski odnos. Razlikujemo usvojenje koje se odvija unutar granica jedne države, tj. unutarnje usvojenje i usvojenje u kojemu postoji međunarodno obilježje, tj. međunarodno usvojenje. Međunarodno obilježje može se javiti u subjektima usvojenja, tj. njihovom državljanstvu, domicilu ili uobičajenom boravištu, kao i u mjestu donošenja odluke o usvojenju. U fokusu rada jeste zakonodavni okvir vezan za problematiku prava stranaca na usvojenje u Bosni i Hercegovini. Kako je postojanje cjelovitog i kvalitetnog normativnog okvira *condicio sine quo non* za uspješno zasnovano i pravno valjano međunarodno usvojenje, u radu ćemo pokušati rasvijeliti osnovna pitanja vezana za prava stranaca na usvojenje u Bosni i Hercegovini te s tim povezana pitanja međunarodne nadležnosti i mjerodavnog prava. U tom kontekstu, a svjesni značaja Haške konvencije o usvojenju iz 1993. i potrebe usklađivanja bosaskohercegovačkog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Europske unije i medernim tendencijama u usporednom pravu, dati ćemo prijedloge za unaprijeđenje postojećeg zakonodavnog okvira.

Cljučne riječi: međunarodno usvojenje, pravo stranaca na usvojenje, kolizione norme, međunarodna nadležnost.

1. Uvodna razmatranja

Usvojenje kao poseban oblik porodično-pravne zaštite djece bez roditeljskog staranja, kojim se zasniva roditeljski odnos, smatra se najkvalitetnijim vidom zaštite djece bez roditeljskog staranja. Usvojenje je plemenit čin koji podrazumijeva brigu i staranje, pružanje toplog doma i ljubavi djeci koja su ostala bez bioloških roditelja. Kao razvijen pravni institut usvojenje se javlja već u zakonodavstvima robovlasničkih država s određenim razlikama,² ali u prvom redu u službi interesa usvojitelja: proširenje porodice, osiguravanje nasljednika, očuvanje imovine. Danas, u suvremenim pravima cilj usvojenja prvenstveno je zaštita interesa usvojenog djeteta. Pružajući djetetu roditelje, dom i porodicu, usvojenje u osnovi imitira roditeljski odnos³ – *adoptio naturam imitatur*.

¹ Rad je nastao u okviru projekta „Tiha migracija: međunarodno usvojenje djece“, koji implementira Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ uz podršku Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke Bosne i Hercegovine.

² Istorijaska geneza instituta usvojenja u: JAKOVAC-LOZIĆ, D., Posvojenje, Split 2001., str. 1 – 30.

³ BUBIĆ, S., TRALJIĆ, N., Roditeljsko i starateljsko pravo, Sarajevo 2007., str. 108 – 109.